

มติชนรายวัน

พ.ศ. 24 ธ.ค. 52

ออลัย Paul Samuelson ผู้เปลี่ยนเศรษฐศาสตร์

วราภรณ์ สามโกเศศ

(รวม 3 หน้า)

ไม่มีใครที่เคยเรียนเศรษฐศาสตร์มาบ้าง จะไม่รู้จักศาสตราจารย์ Paul Samuelson
ปรมาจารย์ผู้มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อวิชาเศรษฐศาสตร์สมัยใหม่ เมื่อกลางเดือนธันวาคมที่ผ่านมาเขาได้
จากไปในวัย 94 ปี โดยทิ้งมรดกสำคัญให้อนุชนรุ่นหลัง

ผู้คนจำนวนนับล้านตลอดหลายชั่วคนเรียนเศรษฐศาสตร์จากตำราเศรษฐศาสตร์
ของเขา ซึ่งตีพิมพ์ครั้งแรกใน ค.ศ. 1948 จนถึงครั้งที่ 19 ในปัจจุบันจำนวนรวมกว่า 4 ล้านเล่ม
ฉบับแปลมีถึง 40 ภาษา (ภาษาไทยผู้แปลคือศาสตราจารย์ ดร.เดือน บุนนาค แปลในทศวรรษแรกของ
พ.ศ. 2500 ท่านอาจารย์เดือนเรียกผู้เขียนอย่างนับถือว่า “ท่านพอลล์”) ตราบจนถึงปัจจุบันยังไม่มี
ตำราเศรษฐศาสตร์เล่มใดที่มีสถิติเช่นนี้

ตำราอมตะของเขาในการพิมพ์ครั้งแรกมีชื่อว่า “Economics : An Introductory
Analysis” ถือว่าเป็นหนังสือเล่มแรกที่อธิบายหลักเศรษฐศาสตร์ดั้งเดิมกับสิ่งที่เรียกว่า Keynesian
Economics ซึ่งแนวคิดนี้มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อความคิดของผู้คนทั่วโลกและแปรเปลี่ยนเป็นนโยบาย
เศรษฐกิจตลอดเวลากว่าครึ่งศตวรรษที่ผ่านมา

Paul Samuelson เกิดใน ค.ศ. 1915 เมือง Gary รัฐอินเดียน่า สหรัฐอเมริกา
ในครอบครัวยิวมีฐานะที่อพยพมาจากโปแลนด์ พ่อมีอาชีพเป็นเภสัชกร เขาเข้าเรียนปริญญาตรีด้าน
ศิลปศาสตร์ที่ University of Chicago เมื่ออายุเพียง 16 ปี และจบปริญญาโทและเอกเศรษฐศาสตร์
จาก Harvard จากนั้นมาเป็นอาจารย์ที่ MIT เมื่ออายุเพียง 25 ปี และสร้าง MIT ให้เป็นป้อมปราการ
เศรษฐศาสตร์สำคัญของโลก จนเกษียณอายุเมื่อตอนอายุ 70 ปี

ครอบครัวของเขาประกอบด้วยนักเศรษฐศาสตร์มีชื่อเสียงหลายคน น้องชายแท้ ๆ
และน้องสะใภ้ (Robert และ Anita Summers) เป็นอาจารย์สอนเศรษฐศาสตร์ที่มหาวิทยาลัย
เพนซิลวาเนีย หลานชายของเขาจากครอบครัวนี้คือ Larry Summers (อดีตนักวิชาการธนาคารโลก
อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัย Harvard และปัจจุบันเป็นที่ปรึกษาเศรษฐกิจของประธานาธิบดีโอบามา)
และพี่ชายของ Anita ก็คือ Kenneth Arrow นักเศรษฐศาสตร์รางวัลโนเบลชื่อดังอีกคนหนึ่ง

ลูกศิษย์ของ Paul Samuelson และนักเศรษฐศาสตร์ที่เขาชักชวนมาสอนที่ MIT ได้รับรางวัลโนเบลสาขาเศรษฐศาสตร์กันหลายคน เช่น Robert Solow/ Paul Krugman/ Joseph Stiglitz/ Franco Modigliani/ Robert C. Merton ฯลฯ

เขาเป็นนักเศรษฐศาสตร์อเมริกันคนแรกที่ได้รับรางวัลโนเบลสาขาเศรษฐศาสตร์ (สาขาที่ “จอบ” โดยนักเศรษฐศาสตร์อเมริกันเกือบทุกปี ร้อยละ 60 ของผู้ได้รับรางวัลโนเบลสาขานี้เป็นอเมริกัน) โดยรับรางวัลใน ค.ศ. 1970 ส่วนหนึ่งมาจากผลงานในการเปลี่ยนแปลงวิชาเศรษฐศาสตร์เดิมที่ใช้การตระหนักใคร่ครวญประเด็นเศรษฐศาสตร์มาเป็นเศรษฐศาสตร์ใหม่ที่สามารถใช้แก้ไขปัญหาและช่วยให้สามารถตอบคำถามเรื่องความเป็นสาเหตุและผลที่เกิดขึ้น ตลอดจนวัดขนาดได้อย่างชัดเจนด้วยการใช้คณิตศาสตร์

มรดกสำคัญอันหนึ่งของ Paul Samuelson ก็คือความช่วยเหลือเปลี่ยนแปลงศาสตร์ที่ครั้งหนึ่งอยู่ร่วมกับวิชาการเมือง (Politics) ดังที่เรียกและเรียนกันมายาวนานในยุโรปและอเมริกาว่าวิชา Political Economy (เศรษฐศาสตร์การเมือง) มาเป็นเศรษฐศาสตร์สมัยใหม่ที่นำคณิตศาสตร์เข้ามาประยุกต์

เขามีบทบาทอย่างสำคัญยิ่งในการยกระดับความสามารถในการวิเคราะห์ตลอดจนยกระดับของวิธีการวิเคราะห์ของเศรษฐศาสตร์จนวิชานี้กลายเป็นวิชาเชิงวิทยาศาสตร์ บางครั้งเรียกว่า Economic Science แทน Economics

เมื่อมีผู้วางรากฐานแล้วที่เหลือก็คือประวัติศาสตร์ของการต่อยอดของนักเศรษฐศาสตร์ต่อ ๆ มาจำนวนมากมาย เศรษฐศาสตร์ก้าวหน้าไปไกลตลอดเวลาจากการนำคณิตศาสตร์ สถิติ ทฤษฎีพีลิสส์ ทฤษฎีจิตวิทยา ฯลฯ มาประยุกต์จนสามารถตอบคำถามและให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นเพชรงามเม็ดหนึ่งของวงวิชาการ (จะมัวหมองไปบ้างก็จากวิกฤตเศรษฐกิจโลกครั้งนี้ที่ยังหานักเศรษฐศาสตร์ที่พยากรณ์วิกฤตไว้ชัดแจ้งไม่ได้)

ในบทบาทแรกของการเปลี่ยนแปลงเศรษฐศาสตร์นี้ หนังสือคลาสสิกของเขาที่นำมาจากวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกและเป็นตำราเรียนในระดับปริญญาเอกมายาวนานคือ The Foundations of Economic Analysis (1941) ได้ร่วมวางรากฐานของการเปลี่ยนแปลงวิชาเศรษฐศาสตร์ดั้งเดิมมาเป็นแนวประยุกต์คณิตศาสตร์

มรดกที่สองของเขาคือการเผยแพร่แนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษ John Maynard Keynes (แนวคิดนี้เรียกว่า Keynesian Economics) ผ่านตำราเรียนยอดนิยมกว่า 4 ล้านเล่มดังกล่าวแล้ว แนวคิดนี้เสนอแนะว่าภาครัฐต้องแทรกแซงเศรษฐกิจด้วยรายจ่าย ภาษีอากร ฯลฯ จะปล่อยให้กลไกตลาดทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาด้วยตัวของมันเอง เช่น ปัญหาว่างงาน ปัญหา

เงินเพื่อ ฯลฯ ไม่ได้ (การตกต่ำของเศรษฐกิจโลกในยุค 1930's คือผลพวงของความผิดพลาดที่ภาครัฐไม่ได้แทรกแซง)

เขานำหลักเศรษฐศาสตร์ดั้งเดิมดั้งที่รู้จักกันในนามของ Neoclassical Economics มา “แต่งงาน” กับ Keynesian Economics ในตำราเรียนคลาสสิกนี้เป็นครั้งแรกของโลกอย่างชัดเจนและแจ่มแจ้ง จนกลายเป็นตำราเรียนหลักเศรษฐศาสตร์ของโลก คนทั่วโลกกว่า 3 ชั่วโมงเรียนตำราเล่มนี้จนสามารถเข้าใจ “ภาษา” เดียวกัน สื่อสารในเรื่องเศรษฐศาสตร์กันได้เข้าใจ สามารถร่วมมือกันแก้ไขปัญหาวิกฤตโลกได้ดังเช่นครั้งนี้ที่ใช้ Keynesian Economics แก้ไขปัญหากันในทุกประเทศ

มรดกชิ้นที่สามของเขาก็คือการมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้าใจเศรษฐศาสตร์ด้วยทฤษฎีเศรษฐศาสตร์สำคัญมากมายในหลายสาขา ไม่ว่าจะเป็นการค้าระหว่างประเทศ เศรษฐศาสตร์สวัสดิการ เศรษฐศาสตร์สาธารณะ เศรษฐศาสตร์มหภาค ทฤษฎีผู้บริโภค ฯลฯ ผ่านบทความที่ตีพิมพ์จำนวน 388 บทความ หนังสือ 5 เล่ม และข้อเขียนในนิตยสารและหนังสือพิมพ์อีกมากมาย

Paul Samuelson เป็นคนแรกที่นำทฤษฎี Thermodynamics จากฟิสิกส์มาประยุกต์กับเศรษฐศาสตร์ในวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกและต่อมาเป็นหนังสือของเขา การนำแนวคิดของศาสตร์อื่นมาใช้ในวิชาสังคมศาสตร์เช่นนี้เป็นนวัตกรรมของยุคก่อนสงครามโลกครั้งที่สองและเป็นการจุดประกายไฟสำหรับนักเศรษฐศาสตร์ในยุคต่อ ๆ มาอย่างแท้จริง

เมื่อหลายปีก่อนสมัยสอนอยู่ที่คณะเศรษฐศาสตร์ ธรรมศาสตร์ ผมได้ติดการ์ตูนที่ Paul Samuelson ใช้ประกอบข้อเขียนของเขาครั้งหนึ่งไว้หน้าประตูห้องทำงานเพื่อกระตุ้นให้ลูกศิษย์คิดในรูปมีปัญ้อยู่กับหลานชายวัยรุ่น หลานถามว่า “ปู่ครับ ปู่มีส่วนร่วมในการสร้าง GDP อย่างไร” (สร้างรายได้รวมของประเทศโดยมีหน้าที่มีส่วนร่วมช่วยชาติอย่างไร) ปู่ซึ่งคือตัวเองตอบว่า “I worried (ปู่กังวล)” นักศึกษาหลายคนขอให้อธิบายภาพนี้ แต่ผมขอให้เขาคิดเองว่า “การห่วงกังวล” ช่วยชาติได้อย่างไร

Paul Samuelson ได้จากไปแล้วโดยทิ้งมรดกสำคัญไว้ให้ลูกหลานชาวโลก มรดกนั้นก็คือเครื่องมือและวิธีคิดใหม่ของเศรษฐศาสตร์ในการตั้งโจทย์เกี่ยวกับความ “ห่วงกังวล” และการแก้ไขข้อกังวลเหล่านั้น

.....